

Ramazanın Hayatımıza Kattığı Güzellikler

25 Şubat 2026

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Hayatın "Pause" Tuşuna Basma Zamanı

Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn... Bizleri yokluk karanlığından varlık nuruna çıkaran, gönüllerimizi iman ile tezyin eden ve bizleri yeniden "Şehr-i Ramazan"ın gölgesine ulaştıran Allah'a (c.c.) sonsuz hamd olsun. Es-salâtü ve's-selâmü alâ Rasûlinâ Muhammedin... O ki, Ramazan'ı bir rahmet rüzgarı gibi yaşayan ve yaşatandır.

Aziz Müminler, Genç Kardeşlerim!

Dünya her zamankinden daha hızlı dönüyor; sanal bildirimler, videolar ve bitmek bilmeyen bir tüketim yarışı, dijital alış verişler, Gazze'de, Doğu Türkistan'da vb. İslam coğrafyalarında yaşanan hadiseler ruhlarımızı çok yordu. İşte Ramazan, tam bu hengamenin ortasında Rabbimizin bize sunduğu bir "dur, kendine ve etrafına bak, durum değerlendirmesi yap" uyarısı, aynı zamanda fabrika ayarlarımıza geri dönme vaktidir. Ramazan sadece bir takvim olayı değil, Allah'ın yeryüzündeki kullarına açtığı içinde merhamet ve takva olması gereken "Gönül Sofrası" diyebileceğimiz bir aydır.

2. Orucun Hakikati: Şekilden Öz'e Yolculuk ve İrade Eğitimi

Kıymetli Müslümanlar, bir hadis-i şerif vardır ki, bizi silkelemeli, tedirgin etmeli ve uykularımızı kaçırmalıdır:

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ، وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ

"Nice oruç tutan vardır ki, orucundan kendisine kalan sadece açlıktır; nice gece ibadetine kalkan (namaz kılan) vardır ki, kıyamından kendisine kalan sadece uykusuzluktur." (Nesai, 3249, İbni Mace, Siyam, 21)

Bu ihtar bizlere orucun sadece bir "mide perhizi - diyet" olmadığını hatırlatır. Oruç; iradenin güçlenmesidir. Önünde su varken, kimse görmediği halde o suyu, o yemeği, o tatlıyı yiyip içmemek; "Ben nefsimin kölesi değil, Allah'ın kuluyum" şuurunun göstergesidir.

Rabbimiz bu terbiyenin amacını şöyle açıklar:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

"Ey iman edenler! Sizden öncekilerin farz kıldığı gibi takva sahibi olasınız diye size de oruç farz kılındı." (Bakara, 183)

Ayetin sonundaki "Lealleküm tettekûn" ifadesi, orucun bir "kalkan" (الصَّيَّامُ جُنَّةٌ) olduğunu haber verir. Eğer dilimiz gıybetten, gözümüz sokaklardaki ve ekranlardaki haramlardan, kalbimiz hasetten, fesatlıktan, kibirden, riyadan, gösteriş merakından oruç tutmuyorsa, akşama kadar aç kalmamız, Hadis-i Şerifte de belirtildiği gibi açlık ve susuzluktan öteye gitmeyecektir. Alemlere rahmet olarak gönderilen Muhammed /sav)'ın bu uyarısı bize rehberlik etmeli ve orucumuzu takva üzere tutmanın derdine düşmeliyiz.

3. Sabır: Ruhun Güçlendiği Makamdır.

Ramazan, sabrın ete kemiğe bürünmüş halidir.

"Sabır, kişinin kendisini felaketler esnasında güzel bir edeple tutmasıdır. Sabrı olmayanın dini de zayıftır, mürüvveti (insanlığı) de yoktur." (el-Vasaya, İmam Şafî, 62.)

Gün boyu açlığa sabreden mümin, hayat boyu haram kazanca ve yanlış ilişkilere karşı da "Hayır" diyebilme gücü kazanır. Bir öfke anında kendine "İnnî sâim" (Ben oruçluyum) diye fısıldamak, nefse vurulan en güçlü kelepçedir.

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا دُحُحٌ عَظِيمٌ

"Bu güzel haslete ancak hakkıyla sabredenler erişebilir; buna ancak insânî kemâl ve faziletten yana nasîbi bol olanlar ulaşabilir!" (Fussilet, 35)

İşte bütün müminlerin hedefinde de kemale ermiş bir gönle sahip olmak olmalıdır.

4. Sosyal Adalet: Zekât ve Fitre ile Arınma

Ramazan, zenginle fakirin "açlık" paydasında buluştuğu aydır. Zekât ve fitre, kapitalizmin "sadece sen kazan" anlayışına karşı, İslam'ın "beraber bölüşelim" devrimidir.

Zekât: Servetin, biriktirilen mal ve paranın temizliğidir. Temel ihtiyaçlar dışında 80.18 gr altın değerinde, bugün itibarıyla 600.00 TL birikimi olan ve üzerinden bir kameri yıl geçen her mümin, malının 1/40'ını (%2.5'ünü) fakire vermekle yükümlüdür. Zekât, yoksulun malımızdaki hakkıdır. (Zâriyât, 19).

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

Fitre (Sadaka-i Fıtır): Ramazan'ın en kuşatıcı ibadetidir. Efendimiz (s.a.v.) fitrenin amacını; "Oruçlunun boş ve çirkin sözlerinden arınması ve yoksulların doyurulması" (Ebû Dâvûd, Zekât, 18) olarak açıklar. Bayram namazına kadar verilen bu fakire verilecek olan bir günlük doyumluk miktarın, orucumuzdaki eksikleri tamamlaması umulur.

Peygamberimiz (sav) Ramazan'da "esen rüzgardan daha cömert" olurdu. (Buhârî, Bed'ü'l-Vahy, 6). Bizler de iftar sofralarımızı sadece dostlarla, komşularla, akrabalarla değil; fakirlerle ve yetimlerle de şenlendirmeliyiz.

İftar sofralarımız, aile fertlerini, komşuları, akrabaları birbirine yakınlaştırmalı, fakirlerin sevincine de ortak etmelidir.

5. Kur'an ve Leyle-i Kadr: Gecelerin En Güzeli

Ramazan'ı üstün kılan, Kur'an'ın bu ayda indirilmiş olmasıdır.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ

"O (sayılı günler), doğruyu eğriden ayırma, gidilecek yolu bulma konusunda açıklamalar ve insanlara rehber olarak Kur'an'ın indirildiği ramazan ayıdır." (Bakara, 185).

Kur'an'sız bir Ramazan, ruhsuz bir bedene benzer. Bu ayın kalbi ise Kadir Gecesi'dir. "Bin aydan hayırlı" (Kadr, 3) olan bu gece, seksen yıllık bir ömre bedeldir.

مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

"Kim bu geceyi faziletine inanarak ihya ederse geçmiş günahları bağışlanır" (Buhârî, Kitab's Savm, 1901).

6. Tevbe ve Arınma:

Şeyh Sadi-i Şirazi der ki:

"Ömür kar gibidir, güneşi görünce erir gider. Sen ise hâlâ gaflettesin." (Sadi-i Şirazi, Gülistan, 124)

Cebrail (a.s.)'ın duası ve Efendimiz'in (s.a.v.) "Amin"i ile sabit olan o ağır ihtar şudur: "Ramazan'a ulaşp da bağışlanmadan bu ayı bitiren kişinin burnu sürtülsün!" (Tirmizî, Daavât, 3545). Bu, fırsat kapımızdayken uyanmamız içindir. Mevlana Hazretleri'nin buyurduğu gibi:

"Oruç, senin içinde saklı olan manevi inciye bulman için tenini eritme sanatıdır." (Mesnevi, Celâleddîn-i Rûmî, 5/1741)

7. Aile ve Gençlik: Evlerimizi "Darü'l-Erkam"a Dönüştürmek

Ramazan sadece camilerin değil, evlerimizin de bayramıdır. Modern dünyanın "bireyselleşme" adı altında bizi odalarımıza hapsettiği, herkesin kendi ekranına gömüldüğü bu çağda; iftar sofrası bir "aile meclisi"dir. Televizyonun sesinin kısıldığı, telefonların bir kenara bırakıldığı ve sadece kaşık sesleri ile duaların birbirine karıştığı o an, evin bereketinin sağanak sağanak yağdığı andır. Bize düşen vazife bu birlikteliğin kalitesi ve süresi arttırılmalıdır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyuruyor ki: "Bir kimse, Ramazan ayında aile efradının nafakasını geniş tutarsa, Allah da senenin geri kalanında onun rızkını genişletir." (Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, III, 143)

Bu genişlik sadece maddi bir bolluk değildir; gönül genişliğidir, sevgi paylaşımıdır. Anne ve babalar! Çocuklarınıza Ramazan'ı sadece "aç kalmak" olarak değil, bir "gönül terbiyesi" olarak anlatın. Onlara sahurun sessizliğindeki huzuru, teravihin coşkusunu ve paylaşmanın lezzetini yaşatarak öğretin. Unutmayın ki, çocuklukta tutulan o "tekne oruçları", büyüyünce sarsılmaz bir imanın temeli olacaktır.

İhtar:

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), merhametsizliğin ne kadar ağır bir vebal olduğunu şu ibretlik kıssa ile haber vermiştir:

"Bir kadın, bir kediye hapsedip ölmesine sebep olduğu için azaba uğradı ve bu yüzden cehenneme girdi. Onu hapsettiğinde ne karnını doyurdu, ne su verdi, ne de yerdeki börtü böceği, haşerâtı yemesine izin verdi." (Buhârî, Kitâbü Bed'î'l-Halk, 3318; Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla, 2242)

Bu kıssa bize merhametli olmayı emretmektedir. Evlerimizdeki annemiz, babamız, kardeşlerimiz, oğlumuz, kızımız, gelinimiz, damadımız, akrabalarımız, komşularımız, bahsi geçen kediden daha kıymetli olduğu muhakkaktır. Kediye merhamet etmeyen kişinin Cehennem'e gideceği söylenmişken, zikredilen insanlara zulmeden bir insanın nereye gideceği de malumdur. Bu konu Ramazanı Şerifte aha fazla dikkat edilmesi gereken bir husustur.

8. İtikâf: Dünyadan Hicret, Rabbimize İltica

Ramazan'ın son on gününe girildiğinde, Efendimiz (s.a.v.) dünyevi işlerden elini eteğini çeker, mescide çekilirdi. Buna İtikâf diyoruz. İtikâf; ruhun, bedeninin hapishanesinden firar edip sahibine sığınmasıdır.

Hz. Aişe (r.anha) validemiz şöyle nakleder: "Rasulullah (s.a.v.) Ramazan'ın son on gününde ibadet hususunda, diğer günlerde göstermediği gayreti gösterirdi." (Müslim, İtikâf, 8)

Belki hepimiz on gün boyunca bir camiye kapanamayız ama her birimiz kendi iç dünyamızda bir "manevi itikâf" başlatabiliriz. Günde yarım saat de olsa, telefonumuzu kapatıp, kalbimizle baş başa kalarak; "Ben kimim? Nereden geldim? Nereye gidiyorum?" sorularını sormalıyız.

Şeyh Sadi-i Şirazi'nin Bostan adlı eserinde dediği gibi: "Hak dostları, midelerini yemekle doldurmadıkları için hikmetle doldurdular." (Sadi-i Şirazi, Bostan, 122) İşte itikâf ve az yemek, kalpteki o hikmet pınarlarının fışkırmaya vesile olur. Kalabalıklar içinde yalnız kalmayı, gürültüler içinde Rabbimizin sessiz nidasını duymayı bu on günde öğreniriz. Bu, Kadir Gecesi aramanın en emin yoludur.

9. Ramazanlaşan Bir Ömür Yaşamak

Ramazan bir istasyon değil, bir rotadır. Bayram, Ramazan'ın bittiğinin kutlaması değil; bir aylık eğitimin başarıyla tamamlandığının ve yeni bir hayatın başladığının müjdesidir. Gerçek bayram, sadece yeni elbiseler giymek değil; günahlardan temizlenmiş bir kalple Allah'ın huzuruna çıkabilmektir. Abdülkadir Geylani Hazretleri ne güzel bir uyarıda bulunur: "Bayram, sadece güzel elbiseler giyenler için değil, Allah'ın azabından emin olanlar içindir." (Fethu'r-Rabbânî, 156)

Ramazan'da kazandığımız "göz orucunu", "dil orucunu" ve "kalp uyanıklığını" Şevval ayına, oradan kurbanı ve nihayetinde son nefesimize taşıyabiliyorsak, biz gerçekten oruç tutmuşuz demektir. Camileri yetim, Kur'an'ı mahzun, fakiri kimsesiz bırakmamak; Ramazan ruhunu yıla yaymaktır.

10. Sabır ve Şükür: İmanın İki Kanadı

Hız. Ömer (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Eğer şükür ile sabır birer binek hayvanı olsalardı, hangisine bineceğime aldırılmazdım. Çünkü ikisi de beni hayra götürür." (İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, Mektebetü'r-Rüşd, 7/81)

Bu söz bizlere öğretir ki; Ramazan sadece açlığa katlanmak değil, aynı zamanda sahip olduğumuz nimetlerin kadrini bilmektir. Sabır, nefsin fırtınalarına karşı bir kale; şükür ise o kalenin rızık anahtarıdır. Başsı sabır olmayan bir iman, şükürü de eksik kalır. Sabırla haramlardan kaçınır, şükürle helallerin tadına varırız.

11. İrade Eğitimi ve Nefisle Büyük Cihad

Tabiîn neslinin büyük alimi Hasan-ı Basri Hazretleri, sabrın sadece bir tahammül değil, bir duruş olduğunu şu sözlerle ifade eder: "Sabır, iki çeşittir: Musibetlere karşı sabretmek güzeldir. Fakat bundan daha güzeli, Allah'ın haram kıldığı şeylere karşı sabretmektir." (İbn Ebî Dünyâ, es-Sabr ve's-Sevâb, 54)

İşte Ramazan, bize bu "en güzel sabrı" öğretir. Elimiz harama uzanabilecekken, dilimiz bir kalbi kırabilecekken "Ben oruçluyum" diyerek durmak, nefse karşı kazanılmış en büyük zaferdir. Ramazan bir pasiflik ayı değil, iradenin şahlanmasıdır. Mümin, bu ayda aldığı eğitimle şehvetin, öfkenin ve kibrin esiri olmaktan kurtulur; ruhun hürriyetine kavuşur.

12. Veda ve Muhasebe: "Ramazan Gidiyor, Biz Neredeyiz?"

Göz açıp kapayıncaya kadar geçen bu mübarek günler, aslında bize dünya hayatının bir özeti gibidir. İmam Gazâlî Hazretleri, ömür sermayesinin nasıl hoyratça harcandığını ve Ramazan'ın bu gafleti dağıtması gerektiğini şöyle anlatır:

"Her geçen gün, senin bir parçanı gidiyor demektir. Öyleyse bir parçanı gitmeden evvel, kalan parçalarında amel et ve uyan!" (İmam Gazâlî, İhyâü Ulûmi'd-Dîn, 4, 862)

Ramazan'ın son günlerine yaklaşırken kendimize şu soruları sormalıyız:

Bu bir ay boyunca midemiz oruç tuttuk da, kalbimiz kötü düşüncelerden, kötü ahlaktan, haram davranışlardan oruç tuttuk mu? Cebi delik bir torba gibi, bir yandan sevap biriktirirken diğer yandan gıybet ve kul hakkıyla o sevapları döküp saçtık mı? Şeyh Sadi-i Şirazi'nin dediği gibi; eriyen kar (ömür) bitmeden, inciye (imanı) kurtarma vaktidir.

13. Hatime ve İstiane

Ya Rabbi! Gönüllerimizi Kur'an'ın nuruyla aydınlat. Bizleri bayram sabahına, annesinden doğduğu günkü gibi tertemiz ulaşanlardan eyle. Filistin'den Doğu Türkistan'a, mazlum coğrafyalardaki kardeşlerimize bu Ramazan hürmetine halas ve fetihler nasip eyle. Ailelerimize huzur ve güzellik ihsan et. Bizleri bir daha ki Ramazan'a sağlık, afiyet ve iman selametiyle ulaştır. Ve'l hamdülillahi rabil alemin.

Hazırlayan: Mehmet Çatallar / Sakarya İl Vaizi